

Bizalom és diszkrimináció a közösségi gazdaságban

Készült **Simonovits Bori** előadása nyomán

Mi az a közösségi gazdaság?

A fogalom angol szinonímái:

- sharing economy
- peer-to-peer economy
- collaborative economy
- collaborative production

Belk (2014) alapján 2 fő ismérve a közös fogyasztás és az, hogy megosztáson alapul (P2P).

Mi hívta életre a közösségi gazdaságot?

Előzmények (Magyarország): kalács körök, kis-közösségekben egymás segítése (gyerekek közös felügyelete, kerti munkák, disznóvágás stb.)

1990-es évek: Közöségi Önszolgáltató Rendszerek (KÖR). Ilyen például a bevásárlóközösség, telekocsi, "csereberekör".

2008-tól gazdasági válság → munkanélküliség nőtt, ár-érzékenyebbé váltak a fogyasztók.

Kialakulásában fontos tényező a web2.0 alapú alkalmazások terjedése (tartalomhoz való hozzájárulás és egymással való kommunikációt biztosít) vs. web 1.0 (egyirányú információáramlás)

Szemléletváltás: "You are what you own" helyett „You are, what you can access” vagy „You are, what you share” (Belk, 2013)

Magyarországi példák:

- Közösségi kertek
- Telekocsi
- Szívességbankok

A közösségi gazdaság legfontosabb jellemzői

Az árukhoz, a szolgáltatásokhoz, az adatokhoz és/vagy a tudáshoz való hozzáférés *közösségi elven működik*:

- Megosztáson alapul (sharing)
- Egyének között zajlik az interakció (P2P)
- Javak és szolgáltatások közös tulajdonlása (helyi autó-megosztó közösségek, például Svédország, 340 család/100 autó) vagy használata (L'Office, BlaBla Car)

Általában:

- A hozzáférés az eszközökhöz ideiglenes
- A kommunikáció módja: Internet alapú web2.0 (pl. facebook csoportok)

A megosztás gyakorlatai:

1. *Internet alapú tartalmegosztás:* Wikipedia, Youtube - legális versus illegális (Pirate bay vs Spotify)

2. *Közös fogyasztásra épülő megosztás:* egyének által koordinált mind a javak beszerzése mind az elosztás valamilyen díjért vagy más kompenzációért (pl. csere)

Sharehood (háztartási, házkörűli munkához szükséges tárgyak, eszközök megosztása): Ausztráliából

indult, közösségépítés szempontjából nagyon fontos!

Példa: Friends with Things (Melbourne környékéről indult): <http://friendswiththings.com.au/>

Összegzés

Előnyök

- Költséghatékonyság
- Szabadság, rugalmasság
- Környezetvédelem
- Közösségi élmény
- Korszerűség

Hátrányok

- Szerzői- tulajdoni jogi problémák (film és zeneipar)
- Illegális (Piratbay, Scienhub)
- Abból származó piaci versenyelőny, hogy nem ugyanazok a szabályok vonatkoznak rájuk, mint a versenytársakra
- Adózás (Uber)
- Higiéniai előírások: Lakáséttermek
- Beszükülő albérletpiac, „felfnyomják az árakat” (AirBnB)
- egyes városokban korlátozások, tiltások (Berlin: AirBnB, Bp: Uber)

Esettanulmány: Diszkrimináció tesztelés egy utazásmegosztó oldalon

Fókuszban: A bizalom kiépítése a közös közlekedés terepén

A bizalom kulcskérdés, mert nem tudjuk, hogy kivel fogunk utazni és tényleg megvalósul-e az ígért szolgáltatás. A bizalom („on-line”/digital) növelésének technikái:

- **TrustCloud** célja értékelési, visszajelzési lehetőség biztosítása közös fogyasztáson alapuló közösségek számára;
- facebook/Linkedin profillal összekötött profilok;
- visszajelzési rendszer: sofőrök, utak, autók értékelése:

<https://www.blablacar.co.uk/member-ratings>

A kutatás megvalósítása:

Módszer: kontrollált kísérleti elrendezés

Tesztelők:

- 8 tesztelői profil (4 férfi és 4 nő)
- Nemzetiség: holland, arab, orosz, kínai
- N=160 (20/profil)
- Egyetemisták, akik utazni szeretnének

Úticipók: Magyarországon belül: Debrecen, Miskolc, Szeged, Nyíregyháza, Pécs, Szombathely, Sopron, Győr; Határon átnyúló: Pozsony, Bécs, Graz, Arad, Újvidék; Kiinduló pont: Budapest

FIÚ PROFILOK

Vladimir Popov,
orosz, 25 éves

Hello! I am student from Russia who is a big fan of travelling. Currently do my studies in Budapest. Love to explore new places.

Li Wang,
kínai, 26 éves

Hey! I am student from China. Right now I study in Budapest. Love to explore new places and travel.

Luuk Bakker,
holland, 25 éves

Hello! I am a student from Holland and I do my studies in Budapest now. Love to explore new places and travel around.

Hassan Abadi,
arab, 27 éves

Hi! I am student from Saudi Arabia. For now I do my studies in Budapest. Love to travel and explore new places.

LÁNY PROFILOK

Natasha Ivanova
orosz, 26 éves

Hello! I am Russian student, currently studying in Budapest. I am a big fan of travelling and love to explore new destinations

Chen Lee,
kínai, 26 éves

Hey! I am a Chinese student, currently studying in Budapest. Travelling is my passion and I would like to explore more places around

Julia Bakker
holland, 27 éves

Hello! I am from Holland, but now studying in Budapest and travelling around to explore new places.

Fatima Saffir,
arab, 25 éves.

Hi! I am a student from Lebanon, now studying in Budapest. Travelling is my hobby and I love to explore new cities.

A fuvar felajánlók számára feltett kérdés változatai:

Hello! I would like to join you in travel from Budapest to ...(Location X). I won't have any luggage with me. Can you say please, where is the meeting point in Budapest and do you still have one free place?

Hi! I would like to travel with you to (Location X) from Budapest. I have only a small backpack. Please let me know, where is the meeting place in Budapest (arriving place at Location X) and if you still have one free place?

Válaszok

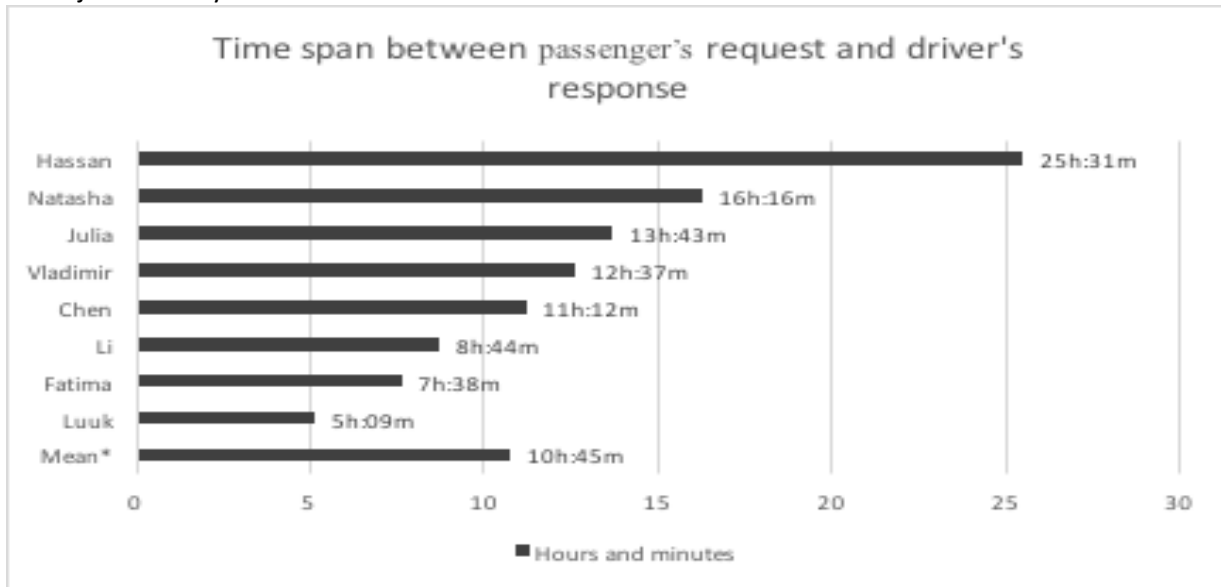
Ha a sofőr elutasítja a kérést (nincs több hely):
„Thank you. I will search for other option. Have a nice day.”

Ha a sofőr elfogadja a kérést: *„Thank you for information, but unfortunately I need to postpone my trip. Have a nice day.”*

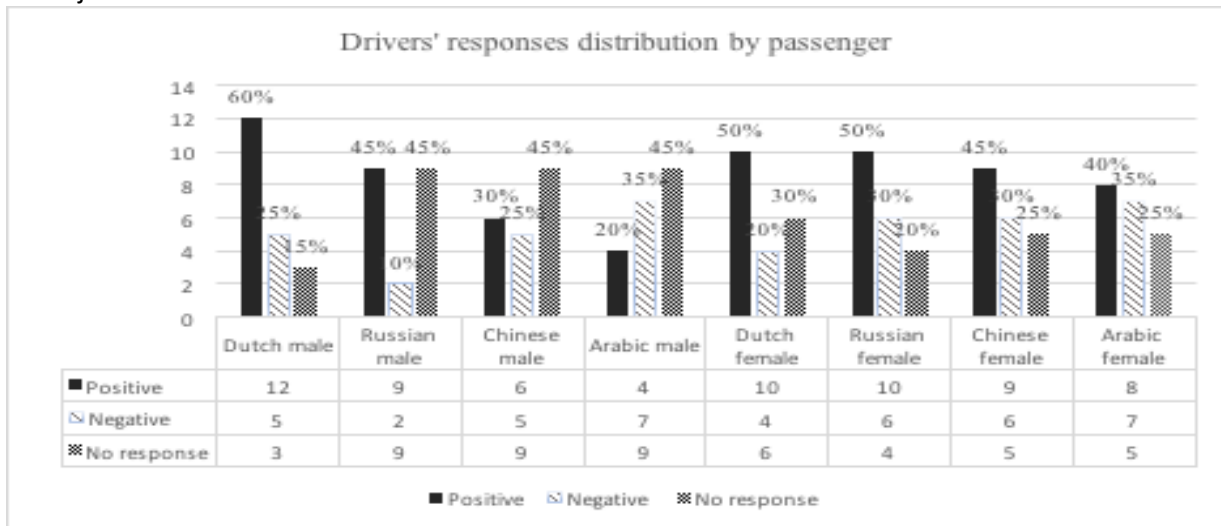

Eredmények:

Visszajelzési arányok

Visszajelzési idő

Kvalitatív elemzés:

Bizalom kiépítésére alkalmas bemutatkozások:

- "Az utasok szeretnek mert közvetlen vagyok és meg bízható! Bejártam már a fél világot a másik felét most tervezem"
- "Németországban dolgozom, elég sűrűn haza tudok járni. Szeretek új emberekkel megismerkedni és szívesen beszélgetek bármilyen témáról."
- „Sziaztok! Fiatal világjáró vagyok, hiszek a telekocsizásban, a kanapészőrfben, egymás segítségével, és megismerésében. Szoktam felvenni stopposokat, és stoppolni is szoktam"
- "Az ézszerűség, a kihasználtság, a környezetvédelem és a jó társaság is fontos számomra, ezért osztom meg a szabad helyeimet. :)"

- "Azert erdemes velem utazni mert jofej vagyok.:)"

Diszkriminatív tartalmú biok előfordulása:

- "Sziaztok Augsburgban élek, hétfőként rendszeresen hazlátogatok Miskolcra. Akiket nem szállítok: Kétes alakok, csomagok, Menekültek stb."

Politikai tartalmú biok:

- "Útálom O.Vikit."

Bizalom kiépítése és nem szándékolt következménye: diszkrimináció!!

Dilemma:

Mérlegelési lehetőség biztosítása vs. instant foglalás?

Előnyök (szubjektív élménybeszámolók alapján)

- „nagyon szeretjük, mert olcsóbb és gyorsabb, mint a tömegközlekedés. Ráadásul, eddig tapasztalataink alapján, mindig jó a társaság is!”
- “egyfajta szabadságot ad az utazásban. Jó, mert megvalósul benne az emberi együttműködés. Jó, mert emberi kapcsolatok jönnek létre. Na és persze azért is jó, mert költséghatékony.”
- “Örülök, hogy Oszkár-használó vagyok, mert így a környezetvédelemhez is hozzájárulok.”
- “Oszkározva rádöbbenhetünk; milyen sok jó és érdekes ember él ebben az országban”
- “izgalmas beszélgetések, igazi közösségi élmény!”
- “A legkorszerűbb utazási formának tartom”

Vagyis:

- Költséghatékony
- Jó társaság, légkör, emberi kapcsolatok
- Szabadság, rugalmasság
- Környezetvédelem
- Közösségi élmény
- Korszerű

Példa:

AirBnB: Antidiszkriminációs szabályzat

„Mielőtt csatlakoznál

A célunk egy olyan megbízható közösség építése, amelyben mindenki bárhová tartozhat. Ennek biztosítása érdekében kérünk arra, hogy fogadd az általános szerződési feltételeinket, és vállald azt, hogy tiszteletben tartod az Airbnb közösségének valamennyi tagját.

Az Airbnb Közösségi vállalása

Elfogadom, hogy az Airbnb közösségének minden tagját – fajtól, vallástól, nemzeti hovatartozástól, etnikumtól, fogyatékoságtól, nemtől, nemi identitástól, szexuális irányultságtól és kortól függetlenül – tisztelettel és előítéletek nélkül kezelem. További információAz Airbnb Általános szerződési feltételei

Emellett elfogadom a következő feltételeket és szabályzatokat: az Airbnb Általános szerződési feltételeit, a Fizetésekre vonatkozó szerződési feltételeket, az Adatvédelmi szabályzatot és a Diszkriminációellenes szabályzatot.”

simonovits@tarki.hu

Források

Belk, R. (2010). "Sharing." Journal of Consumer Research 36 (5): 715-734.

Belk, R. 2013. You are what you can access: Sharing and collaborative consumption online. Journal of Business Research 67(8):1595–1600.

Edelman, Benjamin; Michael, Luca; Dan, Svirsky (2016),

[Racial Discrimination in the Sharing Economy: Evidence from a Field Experiment](#)

Edelman, Benjamin – Michael Luca (2014), “[Digital discrimination: the case of Airbnb](#)”, Harvard Business School, Working paper 14-054. Retrieved October 2, 2017, from Simonovits et al (forthcoming): “Discrimination in the Sharing Economy. Evidence From the Hungarian Field”

